

Vasta toinen sukupolvi tuli kaapista

Ville Hänninen, Angoulême

Alison Bechdelin *Fun Home* oli viime vuoden kohutuimpia sarjakuvaromaaneja. Sarjakuva kertoo Alisonin seksuaalisesta heräämisestä ja vaikeasta isäsuhteesta.

Yksi Angoulêmen sarjakuva festivaalien kansainvälisistä vieraista oli tänä vuonna Alison Bechdel, jolta on julkaistu suomeksi lesbojen yhteisöelämää kuvaava *Lepakkoelämä* (Like, 2000). Loppuvuodesta hänen uusi sarjakuvaromaaninsa *Fun Home* nousi Yhdysvaltojen kirjamyntilistoille ja sai myös kriitikot puolelleen. Yleensä penseästi sarjakuvaan suhtautuva *Time*-lehti valitsi *Fun Homen* kriitikkoäänestyksessä vuoden kirjaksi. (Tosin lehden ainoa sarjakuviin erikoistunut toimittaja Matthew Arnold ei äänestänyt *Fun Homea*, mutta se on jo toinen tarina.)

Siinä missä *Lepakkoelämä* on hyvän tuulinen, paikoin jopa saippuaoopperamaisesti lesboyhteisön elämää kuvaava sarja, *Fun Home* on astetta synkempi kertomus Alisonin omasta lapuudesta ja hänen isästään, joka ei koskaan tullut ulos kaapistaan. 46-vuotiaalle Alisonille selvisi vasta aikuisena, miksi isä keräili muodoltaan erehdyttävästi penistä muistutuvia obeliskeja.

”Moni muukin asia valkeni vasta myöhemmin. Pienenä en tajunnut, miksi lastenvahtina toiminut teinipoika makasi isän kanssa sängyllä alusvaatteissaan”, Bechdel tokaisee.

Bechdel kutsuu teostaan tragikomediksi, ja termi onkin osuva. Varsin karua lapsuuskuvausta pehmentävät Bechdelin sarjakuvista tutut koomiset elementit.

”Haluan sarjakuvissani olevan huumoria, koska se kuuluu elämään. Lisäksi tahdon mahdollisimman monien lukevan jutujani, en vain lesbojen. *Lepakkoelämä* on enemmän sisäpiirin juttu, koska se ilmestyy usein lehdissä, joiden lukijat kuuluvat seksuaalivähemmistöihin. *Fun Homella* tavoittelin laajempaa yleisöä. Tarina onkin varmaankin koskettanut niin monia sen vuoksi, että perhe ja sen salaisuudet on teemana universaali.”

© Greg Martin

”Isäni suhtautui intohimoisesti lukemiseen ja designiin. Sarjakuvien avulla pystyin yhdistämään hänen molemmat mielenkiinnon kohteensa”, omasta isäsuhteestaan ja seksuaali-identiteettinsä heräämisestä sarjakuvan tehnyt Alison Bechdel kertoo.

Bechdel näytti sarjakuvaa perheelleen ja suostui muuttamaan pieniä yksityiskohtia tarinasta. Vaikeinta *Fun Homen* tekemisessä ei kuitenkaan ollut omakoh-taisen ja surullisenkin tarinan kertominen julkisesti.

”Yllättäen hankalinta oli todellisten ihmisten piirtäminen, keksityt eivät aiheuta samanlaisia ongelmia. En ole taiteilijana virtuoosi ja jouduin pitkään hakemaan tarinaan sopivaa tyyliä. Jouduin esimerkiksi piirtämään itseni eri ikävaiheissa ja silti tunnistettavaksi. Siksi käytin paljon valokuvia ja imaisin itseni

tarinan maailmaan niiden kautta.”

Bechdel aloitti uransa vuonna 1983, piirtämällä sarjakuvia opiskelijalehtiin ja feministisiin julkaisuihin. Vähitellen hänen suosionsa on kasvanut. Tällä hetkellä *Lepakkoelämä* (engl. *Dykes to Watch Out For*) ilmestyy yli 50 lehdessä ja Bechdelistä on tullut merkittävä kulttuurivaikuttaja. Silti Bechdel ei ole vielä täysin sinut sen kanssa, että hänestä tuli lähes yhdessä suuren yleisön piirtäjä.

”Totta puhuen en tiedä, olisinko koskaan saanut *Fun Homea* tehdyksi, jos olisin aavistanut sen suosion. *Lepakkoelämä*-sarjakuvaa olen voinut tehdä 25 vuotta hyvin vapaasti, koska kohdeyleisö on pienempi ja ”omaa väkeä”. Nyt kuka tahansa saattaa tietää, että olen masturboinut ja että isäni mahdollisesti tappoi itsensä.”

Omaelämäkerrallisen sarjakuvan tekemisessä on usein tunnus- tuksellisia piirteitä.

”Esimerkiksi Robert Crumb ja Joe Matt tekevät sarjakuvia, jotka eivät jätä ainuttakaan häpeällistä hetkeä kertomatta. Tunnistan piirteitä itsestäni. Kenties katolisen taustani ja kasvatukseni tähden minullakin on tarve puhdistautua paljastamalla. Vimma tunnustaa kumpua jostain todella syvältä.”

